

АНАЛІЗ МЕТОДІВ ВИВЧЕННЯ ПОВЕДІНКИ ВИТРАТ

Ларка А.М.

Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут”, м. Харків

З точки зору планування, контролю і аналізу витрат на виробництво і реалізацію продукції найбільш важливим принципом для їх класифікації є їх залежність від обсягу виробництва продукції або інших показників виробничої активності підприємства таких як, наприклад, коефіцієнт використання виробничої потужності, величина трудозатрат тощо. В залежності від того як вони реагують на зміну чинників виробничої активності їх поділяють на постійні, змінні та змішані. Для цілей аналізу і управління змішані витрати часто необхідно розділяти на постійну та змінну складову щодо відповідного чинника виробничої активності. Для цих цілей, як правило, застосовують різні методи аналізу облікових даних, які можливо отримати з рахунків бухгалтерського або управлінського обліку. Найчастіше для цих цілей використовуються наступні методи:

- аналітичний метод, при якому сумарні змішані витрати поділяються на окремі елементи до тих пір, коли можна кожен їх елемент однозначно охарактеризувати як постійний або змінний;
- метод вищої-нижчої точки (міні-максний метод), який передбачає визначення функції витрат на основі припущення, що змінні витрати це є різниця між загальними витратами при найвищому та найнижчому рівнях виробничої активності. Для того, щоб переконатися в правильності отриманої функції витрат необхідно скористатися графіком розсіювання;
- метод візуального пристосування представляє собою графічний підхід до визначення функції витрат, при якому аналітик візуально проводить пряму лінію, беручи до уваги всі наявні положення точок витрат. Метод візуального пристосування дозволяє уникнути недоліків методу вищої-нижчої точки, але не уникнути суб'єктивності, оскільки результати розрахунків суттєво залежать від кваліфікації аналітика;
- метод найменших квадратів, в якому за допомогою методів математичної статистики визначається лінія найкращої відповідності, яка забезпечує отримання мінімуму можливої суми квадратів помилок або відстаней по вертикалі від точок величин спостереження.

Правильно підібраний метод вивчення поведінки витрат дає більш глибоке розуміння взаємозв'язку між витратами та різними виробничими факторами, що дозволяє передбачити майбутні релевантні витрати, які необхідні для прийняття ефективних управлінських рішень.